

Asia: VN/17597/2026

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi tartuntatautien neuvottelukunnasta

Lausunnonantajan lausunto

1 § Neuvottelukunnan asettaminen

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa ehdotusta, jonka mukaan valtioneuvosto asettaa sosiaali- ja terveysministeriön esityksestä tartuntatautien neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Kolmen vuoden toimikausi on tarkoituksenmukainen. Se mahdollistaa toiminnan jatkuvuuden, asiantuntijatyön suunnitelmallisuuden sekä riittävän pitkäjänteisen tartuntatautilanteen ja torjuntatoimien seurannan. Samalla määräaikainen toimikausi mahdollistaa kokoonpanon arvioinnin ja asiantuntemuksen päivittämisen muuttuvan toimintaympäristön mukaisesti.

Infektioiden torjuntayhdistyksen näkökulmasta on tärkeää, että neuvottelukunnan asettamisessa kiinnitetään huomiota paitsi viranomaisedustukseen myös käytännön infektiorjuntatyön moniammatilliseen osaamiseen ja alueelliseen näkökulmaan.

2 § Neuvottelukunnan tehtävät

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa ehdotettuja neuvottelukunnan tehtäviä.

Neuvottelukunnan tehtävä seurata tartuntatautilanteen yleistä kehitystä ja tartuntatautien vastustamistyön toteutumista on keskeinen. Tartuntatautilanne muuttuu nopeasti, ja muutokset voivat liittyä esimerkiksi uusiin taudinaiheuttajiin, mikrobilääkeresistenssiin, rokotuksiin ehkäistäviin tauteihin, hoitoon liittyviin infektioihin, väestön rokotuskattavuuteen, sosiaali- ja terveydenhuollon kuormitukseen sekä kansainvälisiin terveysuhkiin.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys pitää kannatettavana myös sitä, että neuvottelukunta voi tehdä ehdotuksia tartuntatautien vastustamistyön ja sitä koskevan lainsäädännön kehittämiseksi. Käytännön infektioiden torjuntatyössä havaitaan usein varhaisessa vaiheessa sääntelyn, ohjeistuksen tai toimeenpanon kehittämistarpeita. Näiden havaintojen välittyminen kansalliseen päätöksentekoon on tärkeää.

Neuvottelukunnan tehtävä antaa lausuntoja valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävistä tartuntatautien vastustamistyöhön liittyvistä kysymyksistä on tärkeä osa asiantuntijapohjaista päätöksentekoa. Suomen infektioidentorjuntayhdistys korostaa, että lausuntojen valmistelussa on hyödyllistä kuulla myös käytännön infektioiden torjuntatyötä tekeviä moniammatillisia asiantuntijoita kuten Suomen infektioidentorjuntayhdistystä.

Tieteellisen tutkimuksen seuraaminen on kannatettava tehtävä. Tartuntatautien torjunta perustuu tutkittuun tietoon, mutta tiedon soveltaminen käytäntöön edellyttää vuoropuhelua tutkimuksen, viranomaisten ja palvelujärjestelmän välillä. Infektioiden torjuntayhdistyksen näkökulmasta on tärkeää, että neuvottelukunta edistää tutkimustiedon hyödyntämistä käytännön torjuntatyössä ja ohjeistuksessa.

Kansallisen rokotusohjelman muutoksia koskeva lausuntotehtävä on erittäin tärkeä. Rokotusohjelman kehittäminen edellyttää lääketieteellisen, epidemiologisen, terveystaloudellisen, eettisen ja käytännön toimeenpanon näkökulmien yhteensovittamista. Moniammatillinen näkökulma on tässä välttämätön.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa myös neuvottelukunnan tehtävää antaa sosiaali- ja terveysministeriölle asiantuntija-apua poikkeuksellisten epidemioiden torjunnassa. Poikkeukselliset epidemiat edellyttävät nopeaa, selkeää ja käytännössä toteuttamiskelpoista asiantuntijaohjausta. Tällaisissa tilanteissa on erityisen tärkeää, että neuvottelukunnalla on käytettävissään laaja-alainen asiantuntemus myös terveydenhuollon ja sosiaalihuollon toimintayksiköiden käytännön infektiorjunnasta.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys pitää 2 §:ää kokonaisuutena kannatettavana. Lisäksi Suomen infektioidentorjuntayhdistys korostaa, että neuvottelukunnan tehtävien toteuttamisessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisyyn, mikrobilääkeresistenssin torjuntaan, potilas- ja asiakasturvallisuuteen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden arjen toteuttamisedellytyksiin.

Lisäksi Suomen infektioidentorjuntayhdistys esittää, että tartuntatautien neuvottelukunnan tehtäviin lisätään, toimiminen tiedonvälittäjänä kansallisille viranomaisille ja muille tartuntatautien torjuntatyöhön osallistuville toimijoille.

3 § Neuvottelukunnan kokoonpano

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa ehdotusta neuvottelukunnan kokoonpanosta.

On perusteltua, että neuvottelukunnan jäsenten tulee edustaa monipuolisesti tartuntatautialan asiantuntemusta ja tartuntatautien vastustamistyötä tekeviä viranomaisia sekä erikoissairaanhoidosta että perusterveydenhuollosta. Infektioiden torjuntayhdistyksen näkökulmasta moniammatillisuus on tartuntatautien torjunnan vaikuttavuuden keskeinen edellytys.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys pitää tärkeänä, että kokoonpanossa tai neuvottelukunnan asiantuntijakuulemisissa huomioidaan riittävästi seuraavat näkökulmat:

- infektioiden torjunnan käytännön asiantuntemus terveydenhuollossa ja sosiaalihuollossa;
- hygieniahoitajien ja infektiorjunnan hoitotyön asiantuntemus;

- infektiolääketieteen ja kliinisen mikrobiologian osaaminen;
- epidemiologinen ja rekisteripohjainen seurantaosaaminen;
- mikrobilääkeresistenssin ja mikrobilääkkeiden käytön asiantuntemus;
- sosiaalihuollon ja pitkäaikaishoidon toimintaympäristöjen tuntemus;
- potilas- ja asiakasturvallisuuden asiantuntemus;
- eläinterveyden, ympäristöterveyden ja yhteinen terveys -näkökulma;
- koulutuksen, tutkimuksen ja viestinnän asiantuntemus.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys pitää kannatettavana, että sosiaali- ja terveysministeriö voi nimetä uuden jäsenen tai varajäsenen tilanteissa, joissa jäsen tai varajäsen eroaa tai on pitkäaikaisesti estynyt osallistumasta neuvottelukunnan toimintaan. Tämä turvaa neuvottelukunnan toimintakykyä koko toimikauden ajan.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys esittää, että neuvottelukunnan kokoonpanoa muodostettaessa varmistetaan käytännön infektioiden torjunnan moniammatillisen kentän riittävä edustus joko varsinaisessa kokoonpanossa, pysyvänä asiantuntijakuulemisena tai jaostorakenteen kautta.

4 § Neuvottelukunnan jaostot

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa ehdotusta, jonka mukaan neuvottelukunta voi asettaa keskuudestaan jaostoja ja että jaostojen jäseninä voi olla myös neuvottelukunnan varajäseniä ja neuvottelukunnan ulkopuolisia asiantuntijoita.

Jaostorakenne on tärkeä keino varmistaa, että neuvottelukunnan työssä voidaan hyödyntää syvällistä erityisasiantuntemusta. Tartuntatautien torjunnan kenttä on laaja, eikä kaikkia erityiskysymyksiä ole tarkoituksenmukaista käsitellä vain neuvottelukunnan yleiskokoonpanossa.

Infektioiden torjuntayhdistyksen näkökulmasta olisi perusteltua, että neuvottelukunta voisi tarpeen mukaan hyödyntää jaostoja tai asiantuntijaryhmiä esimerkiksi seuraavissa kokonaisuuksissa:

- hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisy ja seuranta;
- mikrobilääkeresistenssin torjunta;
- sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden infektioturvallisuus;
- rokotukset ja rokotusohjelman kehittäminen;
- epidemioihin varautuminen ja poikkeuksellisten epidemioiden torjunta;
- zoonoosit ja yhteinen terveys -näkökulma;
- tartuntatautiviestintä ja ammattilaisten koulutus.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys pitää erityisen tärkeänä, että jaostoihin voidaan kutsua neuvottelukunnan ulkopuolisia asiantuntijoita. Tämä mahdollistaa käytännön infektioiden

torjuntatyön asiantuntemuksen joustavan hyödyntämisen ja vahvistaa päätöksenteon yhteyttä sosiaali- ja terveydenhuollon arkeen.

5 § Voimaantulo

Suomen infektioidentorjuntayhdistyksellä ei ole huomautettavaa voimaantulosäännökseen.

On kuitenkin tärkeää, että neuvottelukunta asetetaan viivytyksettä asetuksen voimaantulon jälkeen ja että sen toimintaedellytykset turvataan. Tartuntatautien torjunnan toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa, ja kansallista asiantuntijaelintä tarvitaan sekä pitkäjänteiseen kehittämiseen että äkillisiin epidemia- ja varautumistilanteisiin.

Muita kommentteja

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa ehdotettua valtioneuvoston asetusta tartuntatautien neuvottelukunnasta. Neuvottelukunta on tärkeä asiantuntijaelin tartuntatautien torjunnan kansallisessa ohjauksessa, seurannassa ja kehittämisessä, ja ehdotetut säännökset sen asettamisesta, tehtävistä, kokoonpanosta ja jaostoista ovat perusteltuja.

Tartuntatautien ehkäisy ja torjunta edellyttävät vahvaa, ajantasaista ja moniammatillista asiantuntemusta sekä tiivistä yhteistyötä viranomaisten, terveydenhuollon, sosiaalihuollon, tutkimuksen, koulutuksen, laboratorioden, eläin- ja ympäristöterveyden sekä käytännön infektioiden torjuntatyötä tekevien toimijoiden välillä. Infektioiden ehkäisy ja torjunta eivät ole yksittäisen ammattiryhmän tai hallinnonalan tehtävä, vaan ne edellyttävät laajaa yhteistyötä esimerkiksi lääkäreiden, hoitajien, hygieniahoitajien, mikrobiologien, epidemiologien, farmasian alan asiantuntijoiden, sosiaalihuollon ammattilaisten, ympäristö- ja eläinterveyden asiantuntijoiden, johdon, koulutuksen ja tutkimuksen sekä potilas- ja asiakasturvallisuuden toimijoiden kesken.

Yhdistys pitää erityisen tärkeänä, että neuvottelukunnan tehtävissä ja kokoonpanossa turvataan jatkossakin käytännön infektioiden torjuntatyön ja moniammatillisen asiantuntemuksen näkyvyys. Tämä voidaan varmistaa neuvottelukunnan kokoonpanossa, pysyvillä asiantuntijakuulemisilla tai jaostojen kautta. Moniammatillinen asiantuntemus vahvistaa tartuntatautien torjunnan vaikuttavuutta ja tukee kansallisesti yhdenmukaista, käytännössä toteuttamiskelpoista sekä potilas- ja asiakasturvallisuutta edistävää päätöksentekoa.

Arifulla Dinah
Suomen infektioidentorjuntayhdistys ry